

Auchentoshan-provning
25 november 2018

Auchentoshan American Oak 40%
Auchentoshan 12 år 40%
Auchentoshan Three Wood 43%
Auchentoshan 18 år 43%
Auchentoshan 21 år 43%

Denna novembersöndag biter kylan i öron å nästipp trots att en blek eftermiddags sol försöker kämpa sig kvar över trätöpparna, programgruppen gör sitt bästa för att stå mitt i kläderna i väntan på mannen med nycklarna till Igelsta gård, som så försjunkit i längdskidåkning framför televisionsapparaten att han totalt glömt tid och rum.

Väl inne möbleras och dukas det för glatta livet och mitt i allt ståhej hörs en röst från foajén... är det här det skall vara whiskyprovning?

Det är Edringtons Nordic Brand Ambasadör Joakim Liljekvist som försummar familjen för att ge oss en bild av lågländsdestilleriet Auchentoshan denna eftermiddag, han är utbildad ekonom, men till sin fars förtret fastnar Joakim bakom allehanda bardiskar, under 15års tid fördjupar han sitt intresse för ädel dryck tills han får erbjudande om jobb på Edrington, nu kunde han blidka far med rara destillat å friden är återställd.

Historiskt var lågländerna en välmående region och när grainwhiskydestillerierna gjorde entré etablerade de sig huvudsakligen i distriktet Lowland för att lättare kunna distribuera sina produkter, detta var nära ett dräpslag för övriga distrikt då priserna på spriten sjönk drastiskt.

Single malt whisky behövdes dock till blandningsindustrin vilket blir räddningen då många blandningsfirmor köper och driver single malt destillerier i norr och ute på öarna för att trygga försörjningen.

Idag kan Lågländerna bara ståta med sex anläggningar i drift, Annandale, Bladnoch, Glenkinchie och det nystartade singlemaltdestilleriet Daftmill, samt The Girvan Distillery som är en av de största producenterna av grainwhisky i Skottland, å så då Auchentoshan vilket gör Lowland till det minsta distriktet efter Campbeltown.

Joakim visar en bild på duken som han själv tagit över destilleriet med oklanderligt vita väggar i ett jungfruligt landskap med välhållna gräsmattor och gångar i förgrunden.

Nästan alla bilder som går att uppbringa är tagna ur samma vinkel för på sidorna ligger det inte fullt så charmiga lagerhus och bakom fotografen brusar The Great Western Road (A82) som förbinder Glasgow med Loch Lomond, men det har inte alltid varit så...

Belagt i handlingar så tidigt som 1516 finns här en gård med namnet Auchintoshan ägd av klosterkyrkan i Paisly, marken brukades då av en arrendator vid namn William Johnstone ifrån Aichinleck.

Genom åren har arrendet gått vidare genom många händer och marken styckats och sålts, John Bulloch köper en av de avstyckade fastigheterna 1817 och uppför Duntocher Distillery vilket kan antagas vara grunden till dagens anläggning. Bulloch försätts på egen begäran i konkurs 1822 och sonen Archibald tar över verksamheten, licens tas ut 1823, det vill säga samma år the whisky act kommer i tryck, men även junior får ekonomiska problem, 1826 görs ytterligare en konkurs men verksamheten fortsätter under namnet Bulloch & Company, som ombildas till aktiebolag 1830 och säljs fyra år senare till John Hart och Alexander Filshie som inte förrän nu ger destilleriet dess nuvarande namn.

Destilleriet genomgår en större renovering 1875 och en rad ägarkonstellationer passerar revy fram till 1903 då bryggeribolaget George & John MacLachlan i Glasgow köper destilleriet, vid det laget äger de redan vin och sprithandeln A & J Maculloch på Argyle Street, bryggeriet Castel Brewery på Wyndford Street samt det irländska destilleribolaget James Lipsey & Company i Belfast, vilket ger anledning att tro att man nu lånar kunskapen att trippeldestilera från den gröna ön för då Alfred Bernard besöker destilleriet 1885 står där fortfarande bara två old potstills i pannrummet, trippeldestillation är något som under lång tid här efter blir ett signum för distriktet, trots detta är det bara Auchentoshan som blivit denna teknik trogen i Skottland i dag.

Rörelsen går mycket bra, exportvägar till Afrika och Indien upprättas och investeringar i nytt bolag görs å 1923 ombildar man till konsernen Maclochlan's Limited och börsnoteras 1947, ägarskapet kom att bestå enda till 1960.

Allting är dock inte en dans på rosor för när andra världskriget bryter ut läggs många destillerier i malpåse medan andra ökar produktionen av industrisprit för krutproduktion och som ingrediens i flygbränsle för RAFs stridsflygplan, det närbelägna Ardgowan Distillery på Baker Street i Greenock var ett sådant destilleri, oklart om även Auchentoshan också deltog i produktionen men på något sätt får tyska underrättelsetjänsten nys om verksamheten.

Den 7e maj 1941 smyger Luftwaffes bombare in och får direkt en fullträff i ett av lagerhusen som skickar fat med sprit åt alla håll, den efterföljande branden fungerade sedan utmärkt som ledlyd för de bakomvarande tyska bombarna att effektivt fälla sina bomblaster.

Ardgowan brinner med blå spritlågor i två dagar och är i det närmaste totalförstört medan Auchentoshan blir svårt skadat och mängder av sprit går till spillo, produktionen ställs in och återupptas inte förrän den 3e februari 1948.

Som kuriosita kan nämnas att Ardgowan är på väg att återuppstå dock inte med helt distriktypiska produkter efter vad man kan inhämta från projektets hemsida och inte heller på riktigt samma plats men ändå ett välbehövligt tillskott för lowland.

1969 vidtas en omfattande renovering och modernisering av både lokaler och utrustning av dåvarande ägaren Eadie Cairns Limited och 1994 köps Morrison - Bowmore Distillers som nu äger anläggningen upp av japanska Suntory som även de gör omfattande förändringar av utrustningen på destilleriet i syfte att öka produktionen så idag består maskinparken av en sällsam blandning nytt och gammalt.

Vattnet togs tidigare från Cochna Loch i Kilpatrick Hills strax norr om höglandslinjen men nya hårdare EU krav på vatten för livsmedelsproduktion tvingar numer destilleriet till att använda det kommunala vattnet från Loch Katrine, kylvattnet kommer däremot från en vattenfylld bombkrater uppe i kullarna i destilleriets närhet som kom till under bombningarna, inget ont som inte för något gott med sig.

Kornsorten är Optic som levereras färdigmältd från de båda mälterierna Simpson's malt och Greencore malt, tre maltsilos finns på området och man maler i en gammaldags Porteouskvarn, semi- lautenberg är av rostfritt stål och tar 8ton per mäskning, den är klädd med mörk trälist och försedd med en kopparglänsande imhuv.

Jäskaren är på 35 000 liter vardera och sju till antal, fyra tillverkade av firma Joseph Brown i Dufftown i douglasgran övriga tre är av rostfritt stål och finns i en separat byggnad, sydafrikanska torrgästen Anchor tillsätts och vörten jäser sedan i 48 - 50 timmar.

Auchentoshan är i dag det enda destilleriet i Skottland som praktiserar 100% trippeldestillation, så i pannhuset återfinns vi tre potstill, mäskpannan (wash still) är på 17 300 liter och levererar ett lågvin på 18%, här näst tar mellanpannan (intermediate still) på 8 000 liter vid, den är alldeles ny och ersatte den gamla uttjanta pannan i januari 2015, spriten efter andra destilleringen håller ca 54% överförs till sist till den 11 500 liter stora spritpannan (spirit still) och den färdiga spriten håller en genomsnittlig styrka på 81%.

Destilleriet har kapacitet för 2 miljoner liter sprit årligen och är mycket populär som basmalt i blandnings industrin, ett visst mått Auchentoshan finns i så gott som alla blendmärken och distribueras med tankbil medan destilleritappningarna däremot lagras i tre gammaldags dunnagelager inne på området i företrädesvis American barrels, plain hogshead, sherry puncheons och second filled sherry butts.

Brickan för dagen har vi inte berört än, en väldoftande sak bestående av fem glas som följer.

1. Auchentoshan American Oak, lagrad enbart på first fill Bourbonfat, 40%, etiketten anger vanilj och kokos som bärande smaker, den här buteljen finns inte i systembolagets butiker utan bara i restaurangsortimentet då den är utmärkt som cocktailbas, rekommenderas.
2. Auchentoshan 12 år, lagrad på Oloroso och Bourbonfat, 40%, etiketten anger mandarin, kola och kaprifol i smakpaletten, varunummer 412, pris 399kr.
3. Auchentoshan Three Wood, lagrad på Amerikanska Bourbonfat, Spanska Oloroso sherryfat och Pedro Ximenez sherryfat, 43%, enligt etikett rik frukt, choklad och rostade hasselnötter i smaken, även denna förordas av importören som cocktailbas men det är synd att blanda ut en så pass välsmakande single malt. varunummer 70902, pris 559kr, prisbelönt och framröstad av oss som kvällens bästa på brickan.
4. Auchentoshan 18 år, lagrad på Bourbonfat, 43%, etiketten anger citrus, grönt te och mandel i smaken, varunummer 86193, pris 819kr.
5. Auchentoshan 21 år Limited Release, lagrad på Amerikanska Bourbonfat och Spanska first fill, sheryfat, 43%, på buteljens etikett finns inga specificerade bärande smaker annat än att det är en fruktig låglandsmalt producerad i Skottland sedan 1823 under vaksamma ögon från destilleriets direktörer... smaken drar åt krusbär, söt krämig vanilj, varm honung och aningen ek, mycket trevlig bekantskap i min gom, varunummer 70903, pris 1249kr, även denna prisbelönt vilket är föga överraskande.

Vi tackar Joakim Liljekvist från Edrington för en utmärkt, mycket underhållande föreläsning och provning, tyvärr kallar familjeplikterna så vi kan inte med några som helst medel få honom att stanna på en bit mat som i dag bestod av örtstekt majsckylingbröst med champinjon / dragonsås och hasselbackspotatis, och med en liten hjortronpannacotta till kaffet å

avecen.

Hur som helst låter vi andra oss väl smaka, som vanligt är stämning och ljudnivå på topp då eftermiddagens övning analyseras från alla perspektiv och egna reseminnen och allmänt whiskyprat delges bordsgrannarna.

Sista sammankomsten för höstterminen är så till ända och vartefter sällskapen lättar från borden under hej å avskeds vink så lägger sig sorlet på Igelsta gård å vi halkar ut i novemberratten var och en åt sitt håll, nästa gång vi ses är till Burns Supper... något att verkligen se fram emot.

Referat: Anders G. Svantesson

Foto & Layout: Sten Benje